

ПРОТОКОЛ № 2

від 10 грудня 2020 р. Засідання міжкафедрального наукового семінару кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна та кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРИСУТНІ:

Сироїд Т.Л. - доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Марчук М.І. - кандидат юридичних наук, доцент, начальник кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

Гавриленко О.А. - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Шамраєва В.М. - доктор політичних наук, доцент, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Войціховський А.В. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Тітов Є.Б. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Гудзь Т.І. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

Логвиненко Є.С. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

Мальцев В. В. - викладач кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

Філіпська Н. - кандидат юридичних наук, доцент, старший викладач кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

Фоміна Л.О. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Передерій О.С. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Шевченко А.В. - викладач кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Воеводін І. - викладач кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Гайдар Д.В. - ст. лаборант кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Обговорення наукової доповіді завідувача кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Сироїд Тетяни Леонідівни «Правове регулювання права на здоров'я в межах Ради Європи».

2. Обговорення наукової доповіді начальника кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ Марчука Миколая Івановича «Право людини на свободу світогляду та віросповідання в Україні».

3. Обговорення наукової доповіді професора кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Шамраєвої Валентини Михайлівни «Проблема захисту прав жінок в умовах пандемії».

4. Обговорення наукової доповіді доцента кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ Гудзь Тетяни Іванівни та викладача тієї ж кафедри Мальцева Вадима Віталійовича «Право на зброю: досвід країн ЄС».

5. Обговорення наукової доповіді доцента кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ Логвиненко Євгенії Сергіївни «Захист прав жінок на статеву недоторканість і статеву свободу: історія та сучасність».

6. Обговорення наукової доповіді старшого викладача кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ Філіпської Наталії Олександрівни «Гарантії реалізації виборчих прав осіб з обмеженою внаслідок психо-інтелектуальних вад дієздатністю».

СЛУХАЛИ:

1. Доповідь завідувача кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Сироїд Тетяни Леонідівни, яка обґрунтувала актуальність та практичну значущість представленого на обговорення дослідження та виклала його основний зміст. Було проаналізовано положення міжнародних регіональних актів, прийнятих під егідою Ради Європи, якими регламентовано право на здоров'я. Зокрема приділено увагу конвенційним і програмним документам організації серед яких: Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Часткова угода в галузі соціального забезпечення та охорони здоров'я 1959 р., Європейська конвенція про соціальну та медичну допомогу 1953 р., Європейська соціальна хартія (переглянута) 1996 р., Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція

про права людини та біомедицину 1997 р. та додаткові протоколи до неї, Європейська Хартія прав пацієнтів 2002 р.

Зосереджено увагу на стратегічних документах організації серед яких: План дій (Варшава, 16-17 травня 2005 р.), План дій Ради Європи щодо просування прав і повноправної участі людей з інвалідністю в суспільстві: покращення якості життя людей з інвалідністю в Європі на 2006-2015 рр., Нова Стратегія Ради Європи щодо прав інвалідів 2017-2023 рр.

Зважаючи на ту обставину, що Рада Європи активно реагує на нові виклики в галузі охорони здоров'я, зокрема пандемію COVID-19, акцентовано увагу на кроках організації у цій сфері. Проаналізовано Звід принципів поводження з особами, які перебувають в умовах ув'язнення, в контексті пандемії коронавірусної інфекції (COVID-19) 2020 р., Заяви Комісара з прав людини Ради Європи, якими акцентовано увагу на прийнятті заходів з метою захисту всіх верств населення, особливо вразливих категорій осіб і осіб, які піддаються сильному впливу; вжитті термінових заходів для захисту прав ув'язнених в Європі; захисті неповнолітніх осіб і Заяву керівництва Ланцаротського комітету про посилення захисту дітей від сексуальної експлуатації та наруги під час пандемії COVID-19. Зроблено відповідні висновки і рекомендації.

В обговоренні взяли участь:

Марчук М.І. - кандидат юридичних наук, доцент, начальник кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

Гавриленко О.А. - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Войціховський А.В. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Тітов Є.Б. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Гудзь Т.І. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

Логвиненко Є.С. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

Філіпська Н. - кандидат юридичних наук, доцент, старший викладач кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

Фоміна Л.О. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Передерій О.С. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

2. Доповідь начальника кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ Марчука Миколая Івановича, який обґрунтував актуальність та практичну значущість представленої на обговорення теми та виклав її основний зміст. У доповіді було висвітлено проблеми законодавчого забезпечення та реалізації права людини на свободу світогляду і віросповідання в Україні. Досліджено історію його становлення та закріплення у законодавстві України. На підставі визначених особливостей правового унормування даного інституту зроблено висновок про необхідність розроблення нового закону з указаної проблематики.

В обговоренні взяли участь:

Сироїд Т.Л. - доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Гавриленко О.А. - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Шамраєва В.М. - доктор політичних наук, доцент, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Тітов Є.Б. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Гудзь Т.І. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

Логвиненко Є.С. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

Філіпська Н. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

3. Доповідь професора кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Шамраєвої Валентини Михайлівни, яка обґрунтувала актуальність та практичну значущість представленого на обговорення дослідження та виклала його основний зміст. У доповіді зазначалося, що пандемія, як і більшість нестандартних та кризових ситуацій у житті суспільства загострюють проблему дотримання прав людини загалом, та особливо тієї її частини, що

стосується захисту так званих вразливих груп, в тому числі і жінок. Моніторингова місія ООН з прав людини, ще наприкінці березня 2020 р. виокремила ключові принципи, яких необхідно дотримуватися при розробці та здійсненні заходів з реагування на пандемію COVID-19. У відповідності до цих рекомендацій будь-які заходи реагування на пандемію COVID-19 повинні бути пропорційними, необхідними і недискримінаційними.

У сфері дотримання прав людини і особливо вразливих груп, рекомендації ООН і провідних експертів зводяться до наступного. Карантин, який обмежує право на свободу пересування, може бути виправданий в нинішніх обставинах, але заходи, що обмежують свободу пересування та інші права, повинні бути пропорційними, обмеженими в часі, вжитими для законних цілей, суворо необхідними і недискримінаційними.

Карантин повинен запроваджуватися на основі безпечних і поважних дій, і, по можливості, повинен бути добровільним. Серед найбільш уразливих під час пандемії COVID-19 - люди з низьким рівнем доходу (за статистикою більшість з них жінки), ізольоване сільське населення, люди з поточними захворюваннями, люди з інвалідністю, особи без певного місця проживання, люди похилого віку, які живуть одні або в соціальних установах, мігранти з обмеженим доступом до послуг охорони здоров'я, особи, що шукають притулку, діти, особи, які споживають наркотики і інші. Жінки і дівчатка також можуть бути непропорційно заражені вірусом або дискриміновані заходами реагування держави на нього. Це означає, що повинні вживатися додаткові зусилля для захисту здоров'я, благополуччя і прав вразливих груп.

Жінки і чоловіки можуть бути по-різному зачеплені порушенням їх прав і економічними та соціальними наслідками карантину і заходами «соціального дистанціювання». При розробці заходів реагування необхідно аналізувати і враховувати різний вплив цих заходів на жінок і чоловіків. Особливу увагу слід приділяти жінкам та іншим особам, які можуть стати жертвами або піддатися ризику домашнього насильства, оскільки карантин і аналогічні заходи можуть підвищити їх вразливість

В обговоренні взяли участь:

Сироїд Т.Л. - доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Шамраєва В.М. - доктор політичних наук, доцент, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Войціховський А.В. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Гавриленко О.А. - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Тітов Є.Б. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Гудзь Т.І. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

Логвиненко Є.С. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

Філіпська Н. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

4. Доповідь доцента кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ Гудзь Тетяни Іванівни та викладача Мальцева Вадима Віталійовича, які обґрунтували актуальність та практичну значущість представленої на обговорення теми та виклав її основний зміст. У доповіді було висвітлено питання, пов'язані з реалізацією права людини на захист життя усіма доступними засобами, у т.ч. й за допомогою зброї.

В ній відзначається, що суспільство почало обговорювати питання надання цього права громадянам із моменту здобуття Україною незалежності. Це дозволить людині захищати як своє життя, так і життя будь-якої іншої людини. При цьому ані в Конституції України, ані в будь-якому іншому законодавчому акті право на зброю, як можливість вільно купувати, зберігати, носити та використовувати зброю, не закріплюється.

Право людини на зберігання та носіння зброї існує досить давно, і є важливим правом, хоча декларованим на рівні конституцій украї рідко. На сьогодні взірцем конституційного закріплення права людини на зброю є Конституція США. Друга Поправка до Конституції США проголошує: «Оскільки для безпеки вільної держави необхідна добре організована міліція, право народу мати і носити зброю не підлягає обмеженню».

Конституційне закріплення права на зберігання та носіння зброї має місце у Мексиці. Мексиканці наділені правом купувати зброю, але бюрократичні перешкоди, тривалий процес оформлення дозволу та численні обмеження роблять цей процес украї складним у порівнянні зі США. Визнає право власності на зброю громадян і Гватемала. Однак у цій державі право громадян на зброю пов'язано із досить суворими обмеженнями.

Було проаналізовано досвід країн Європейського Союзу у цьому питанні. Зроблено висновок про те, що на конституційному рівні право на зброю закріплюється вкрай рідко. У країнах Європейського Союзу реалізація даного права регламентована на рівні законодавства і має дозвільний характер.

В обговоренні взяли участь:

Сироїд Т.Л. - доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Гавриленко О.А. - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Тітов Є.Б. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Логвиненко Є.С. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

Філіпська Н.О. - кандидат юридичних наук, доцент, старший викладач кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

Шамраєва В.М. - доктор політичних наук, доцент, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

5. Доповідь доцента кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ Логвиненко Євгенії Сергіївни, яка обґрунтувала актуальність та практичну значущість представленої на обговорення теми та виклала її основний зміст. У доповіді було розкрито особливості становлення та розвитку правового захисту жінок на статево недоторканність і статево свободу в різні історичні епохи, від стародавніх часів до сьогодення. Визначено вплив міжнародно-правових актів новітнього часу на формування національного законодавства в сфері охорони прав жінок на сексуальну недоторканність і сексуальну свободу.

В обговоренні взяли участь:

Сироїд Т.Л. - доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Гавриленко О.А. - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Тітов Є.Б. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Шамраєва В.М. - доктор політичних наук, доцент, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Войціховський А.В. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Філіпська Н. - кандидат юридичних наук, доцент, старший викладач кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

6. Доповідь старшого викладача кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ Філіпської Наталії Олександрівни, яка обґрунтувала актуальність та практичну значущість представленої на обговорення теми та виклала її основний зміст. У доповіді було розкрито проблеми реалізації виборчих прав особливою категорією осіб – особами з обмеженою внаслідок вад психо-інтелектуального характеру дієздатністю. В результаті порівняльного аналізу норм чинного законодавства України зроблено висновок щодо наявних неузгодженостей та протиріч. Це стосується можливості осіб з обмеженою судом дієздатністю (через стійкі порушення ментальної сфери, що заважають людині повною мірою усвідомлювати значення своїх дій та дій інших осіб) брати участь у такому важливому для суспільства та держави процесі, як вибори та референдум. Вивчення низки досліджень зарубіжних авторів дозволило зробити висновок про існування позитивного досвіду деяких судів у США щодо практичного визначення спроможності особи з ментальними порушеннями усвідомлювати сутність виборчого/референтного процесу (використання системи спеціального тестування «the Doe standard»). Крім того, на підставі наведених статистичних даних, отриманих при вивченні позиції окремих європейських держав щодо виборчого права досліджуваної категорії осіб, а також в результаті вивчення позицій низки країн констатовано наявність у світі сталої тенденції визнання за особами з ментальними порушеннями повного права на участь у голосуванні. Провівши аналіз вказаних вище досліджень та інших джерел, спираючись на позицію окремих громадських інститутів Європейського Союзу з питання реалізації (або надання) виборчого права особам з порушеннями психо-інтелектуальної сфери, автором зроблено висновок щодо доцільності створення додаткової державної юридичної гарантії. Мається на увазі створення та введення в дію норми законодавства України щодо обов'язкового дублювання будь-якої перевиборчої інформації (або інформації щодо референдуму) так званою «легкою мовою». Таке нововведення для України, як і для будь-якої іншої країни, має забезпечити по-перше, реалізацію виборчого права зазначеної категорії осіб, по-друге, максимальну інформаційну доступність як для досліджуваної групи осіб, так і для низки громадян інших категорій (особи похилого віку, національні меншини тощо).

В обговоренні взяли участь:

Сироїд Т.Л. - доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Шамраєва В.М. - доктор політичних наук, доцент, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Войціховський А.В. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Гавриленко О.А. - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Тітов Є.Б. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Логвиненко Є.С. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного і міжнародного права Харківського національного університету внутрішніх справ;

Завідувач кафедри

Т. Л. Сироїд

Секретар

Д. В. Гайдар